పిరికిగుండె

కోటేశ్వరరావు ఉద్యోగం సంపాదించాడు. అతని కింకా ఈ విషయం యథార్థవిషయంగా తోచటంలేదు. కలగావుంది. ఏ క్షణానఅయినా, ఈకల అంతమైపోయి తాను తన పూరిగుడిసెలో కుక్కిమంచములో లేచికూచో వచ్చు. ఒకటి రెండుసార్లు కలలో పూరిగుడిసే, కుక్కిమంచమూ కనిపించినై కూడానూ. మరోసారి కలలో తన ఉద్యోగం పోవటమే గాకఉద్యోగం చేస్తా నని వచ్చినందుకు అధికార్లు తనను మేడలమీదినించి వీధుల్లోకి విసిరిపారేశారు వీధిలో ట్రాములూ బస్సులూ తనమీదుగా తోలటానికి ప్రయత్నించారు.

చిత్రమేమంటే కోటేశ్వరరావు దరిద్రం అనుభవించినంత కాలమూ చలించలేదు. ఈ దౌర్భాగ్యపు ప్రదేశంలో తనకన్నా దరిద్రులు—ఈ పూరి గుడిసెకూడా లేనివారు-ఏరోజూ సరిగా తిండి తిననివా రున్నారని అతనికి తెలుసు. వారికి లేని సంస్కారం తనకున్నది: దారిద్ర్యాన్ని ధైర్యంతో ఎదు ర్కొనగలగాలి—ఎదుర్కొన్నాడు. అతను కలంపట్టి ఒకకథో పద్యమో రాసి నప్పుడుకూడా దారిద్ర్యాన్ని గురించి ఒక్కముక్క రాయలేదు. కారణం: సాహిత్యంలో సొంత ఘోష రాసుకోవటం అతనికి నీచంగా కనిపించింది. తన సమస్యల్ని ఇతర్ల మీద రుద్దటానికి తనకేమి అధికారం వుంది. ఇతర్లంతా ఇంచుమించు సొంత గొడవలే సాహిత్యంలోకి తెసున్నారని అతనికి తోచి కష్టంవేసేది. ఆ సాహిత్యాన్ని ప్రజలాదరించటంకూడా అతనికి శోచనీయంగా తోచేది. ఒక్కొ సారి కలం పట్టితే చెయ్యి వొణికి రాత సాగేదికాదు.

సాహిత్యంలోనూ భావనా ప్రపంచంలోనూ విలువైన విషయాలన్నీ అభౌతికమైనవిగానే అతనికి తోచేది. రచనలోనుంచి ఒక నీతో, ఒక తాత్విక విషయమో రాందే అది సాహిత్యమల్లే అతనికి కనిపించేదికాదు. యథార్థజీవి తంలో ఇది పొసగదు. ఒక నీతినిగాని తాత్విక సిద్ధాంతాన్నిగాని జీవితానికి తగిలించాలని ప్రయత్నిస్తామేగాని, జీవితంలోనుంచి అవి రావటం అతని కెక్కడా కనిపించలేదు. సాహిత్యానికీ జీవితానికీ అదే ముఖ్యమైన తేడా అని కూడా అతడు విశ్వసించేవాడు. తనకు నచ్చిన తాత్విక నైతిక సిద్ధాంతాలను అతను సులభంగానే ఆచరణలో పెట్టగలిగినట్టు కనపడ్డది. అతను అబద్ధం ఆడి ఎరగడు. తన ప్రవర్తనను జయప్రదంగా శాసించగలిగాడు. అతని ఉన్నత

మైన ఆశయాలు చాలావరకు అతన్ని దారిద్ర్యంలో ఉంచటానికి తోడ్పడ్డ విషయల నిజమే కాని అతను దాన్నిగురించి చింతించలేదు. ముఖ్యంగా దారిద్ర్యం అతన్ని బాధించకపోవటానికి కూడా కారణం అదే.

కాని ఇప్పుడు-తీరా ఉద్యోగం సంపాదించినాక-తనలో దారిద్ర్యం గురించిన పిరికితనం ఉందనేది బయటపడింది. ఈ ఉద్యోగం పోతుందనే భయం తన్నెందు. కిట్లా నిద్రావస్థలో పట్టుకుని వేధించాలి ? ఈపాటి ఆర్థిక బలంతోనే తన నైతికబలం దెబ్బతిన్నదా? ఏమో! డబ్బు పాపిష్టిది. ఉద్యోగం వొదిలేసిపోతే? మళ్ళీ ఆగుడిసెలోకే గా? వొళ్ళు గగిర్పొడిచింది. ఇక సందేహ మేమీలేదు. తనకు దారిద్ర్యంచూస్తే ఇప్పుడు భయమే: కాస్త ఆలోచించి చూసుకుంటే ఈభయం నిద్ర అవసరంలేకుండానే తనకు తెలివొచ్చేటట్టుంది?

తన పిరికితనంగురించి ఈవిధంగా ఆలోచించినకొద్దీ నిద్రలో దరిద్రపు కలలు రావటం కొంత తగ్గింది. డబ్బుగురించి మళ్లీ తాను నిర్లిప్తత సంపాదించు కోవాలని పనిపెట్టుకున్నాడు కోటీశ్వరరావు. కాని నిర్లిప్తత కుదర్లేదు. అన్నీ భయాలే. ఈక్షణంవరకూ తన జేబులోవున్న డబ్బులు ఇంటిదగ్గిర అప్పుచేసి తెచ్చినవే? ఉద్యోగమైతే వచ్చిందిగాని జీతండబ్బులు చేతిలో పడేవరకూ తనస్వార్జితనుంటూ ఉండదు. ఎక్కడో అప్పుచేసితెచ్చిన డబ్బుగురించి నైతిక దృష్టి కలవాడికి నిర్లిప్తత సాధ్యమాతుందా? వొట్టిది. అదీగాక-తనఉద్యోగం కాస్తా మధ్యలో పోతే? ఏదో చెయ్యరాని తప్పుచేసి తనను అధికారులు ఉద్యోగంలోనుంచితొలగించి, జీతండబ్బు లివ్వకపోగా జరిమానా తగిలిస్తే ?

నిద్రలో, కలలో, వెంటాడే ఈ భయాలు తనకు పట్టపగలే రావటం చూసి ఒక్కసారిగా కోటీశ్వరరావు ఉలిక్కిపడ్డాడు. అంతదారుణం మామూలు మనుషులకెందుకు జరుగుతుంది? ఎన్నిలక్షలమంది ఉద్యోగాలు చెయ్యటం లేదూ? వాళ్లకి జరగని దారుణం తనకెందుకు జరుగుతుంది? తన మనస్సింత బల హీనమైపోయిందేం? తాను ఇంతకాలమూ చేసిన తాత్విక నైతిక చింతన కంతకీ ఫలితం ఇదా ?

మొదటినెల జీతం వచ్చింది. కొంత దగ్గిర వుంచుకుని మిగతాది అప్పులో చెల్లువేస్తూ ఇంటికి పంపాడు. కాని జేబులో నెల ఖర్చుకుగాను ఉంచుకున్న కొత్తనోట్లు తన మనస్సును మాటిమాటికీ ఆకర్షిస్తున్నాయి. జేబులో చెయ్యి పెట్టినప్పుడల్లా అది చేతికి తగిలి వొళ్ళంతా గగిర్పొడుస్తున్నది. పక్క నున్నవాళ్ళు చెప్పేమాటలు వినిపించకుండా పోయి సంభాషణ కిబ్బంది కలు గుతున్నది. ఇది నిజంగా అన్యాయం? తనకు కలగవలసిన అనుభవం కాదు

తనకి నిజంగా డబ్బుమీద ఇంత మమకారం లేదు. ఇది క్రిమేణా పోతుంది. తాగుడంటే అసహ్యపడే వాడు మట్టుకుతాగితే నిషా ఎక్కదా? ఇదీ అటువంటిదే! రెండుమూడు నెల్లు శ్రమిస్తే ఈ నోట్లమీద కలగవలసిన తృణీకార భావం దానంతట అదే కలుగుతుంది.

రెండు మూడు నెల్లు గడిచాయి. ఇంటిదగ్గిర బాకీ తీరిపోయింది. ఇకనుంచీ నెలకు పాతిక చొప్పున మిగుల్చుకోవచ్చును. దగ్గిరుంటే ఖర్చయి పోతుంది. మోహన్‌లాగా బాంకులో వేస్తే పడివుంటుంది. మోహన్‌కు తనకంటె తక్కువ జీతం. వాడు నెలకు నలభై కూడా బాంకులో వేస్తాడు. వాడు ఉద్యోగం ప్రారంభించి ఏడాది అయిందో లేదో బాంకులో మూడొందలున్నది.

కాని బాంకి అనగానే పాస్‌బుక్కులు, సంతకాలూ అన్నీ ప్రతిబంధకాలే: ఏమయినా డబ్బు దగ్గిర ఉంచుకోవటం తద్దినం. రోజూ పెట్టె తెరచినప్పుడల్లా కనిపిస్తూ వుంటుంది.

మోహన్ వేసే బాంకులోనే తనుకూడా మూడోనెలాఖర్న వచ్చిన జీతంలో నుంచి ఒక పాతిక వేద్దామనిపించింది. ఏమీకష్టంలేదు. మోహన్ అయితే అరవై వేసును. ఎందుకు వృధాగా డబ్బుతగలెయ్యటం? తను ఎంతదరిద్రం అనుభవించలేదు? తిండీ, బట్టా, గది అద్దె. ట్రాముచార్జీలూ తప్పిస్తే మిగతాదంతా వృధాయేగద?

నాలుగోరోజున పాస్‌బుక్కు చేతికొచ్చింది. కొత్తబుక్కు. చక్కని అక్షరాలతో యాభైరూపాయలూ జమవేసివుంది. యాభైరూపాయల నోట్లనుచూచినా కలగని ఆనందం కలిగింది. ఒకటికి పదిసార్లు చూచుకో బుద్ధిఅయింది. దానికింద డజను యాభైలు ఊహించుకొని గలిగాడు. కోటీశ్వరావు. ఆరొందలు! ఒక్క సంవత్సరానికల్లా! వచ్చేసంవత్సరం ఈ పాటికి! కాని భయం పట్టుకుంది! ప్రతినెలా సాధ్యమవుతుందా? తనకు జబ్బుచేసి డాక్టరుకు నూరు పొయ్యవలసి వస్తుందేమో? ఆజీతంకూడా రాదూ! ఒకవేళ తన చెల్లెలుగాని మరెవరన్నాగాని. "ఇబ్బందిలో వున్నాం, పదిరూపాయలుపంపు." అంటారేమో?

తనభయాలు చూసి కోటీశ్వరావు ఆశ్చర్యపోయినాడు తనకేంతెగులు పుట్టింది? అందరికీ ఇటువంటి భయాలుంటాయా? ఆ సీతాపతి చిల్లిగవ్వ మిగల్చకుండా జీతమంతా నిశ్చింతగా ఖర్చు చేసేసుకుంటాడే? అతన్ని చూసి తనుఅసహ్యపడలా? కాని తనకన్న వాడికే ఎక్కువ ధైర్యం ఉండే? తనకెందు కీపిరికితనం?

ఖర్చు అనుకున్నంత పొదుపుగా వెళ్ళటంలేదు. ఎవరో సినిమాకి పిలుస్తారు. కాఫీహోటలుకు పిలుస్తారు. తనడబ్బుకూడా వాళ్లే ఇచ్చేస్తారు.

ఎంతకాలమని వాళ్ళ ఖర్చున తినటం ? రెండుమూడుసార్లు తనే సినిమాకు ఖర్చుచేశాడు. తనతో తిరిగేవాళ్ళని కాఫీహోటల్లో మేపాడు. పదిరూపాయల అదనపు ఖర్చయింది. ఆ పదిరూపాయలూ బాంకులోనుంచి తియ్యవలిసొచ్చింది. తీశాడు. పాసుబుక్కులోవున్న 50 కాస్తా 40 అయింది. ఆ నలభై అంకె చూస్తున్నకొద్దీ ఏడుపొచ్చింది. ఆ అంకె అంత దుర్భరంగా వుంటుందని అతనదివరకెన్నడూ ఊహించనైనాలేదు.

పైగా అత నాపదిరూపాయలూ కాషియరు దగ్గిర్నుంచి పుచ్చుకుంటుంటే సిగ్గేసింది. తన పక్కనున్నవాళ్ళు రెండువందలూ, మూడువందలూ, పదిహేనువందలూ పుచ్చుకుంటున్నారు. పదిహేనువందలు! పదిహేను పచ్చకాగితాలు నిర్లక్ష్యంగా పుచ్చుకొని వెళ్ళిపోతున్న పెద్దమనిషికేసి దీనంగా చూశాడు కోటీశ్వర్రావు. తనకి డబ్బంటే ఏమిటో అసలు తెలుసునా ? యాభై వెయ్యటమూ. ఏడుస్తూ పది మళ్ళీతియ్యటమూ ఇంతే తనజన్మ , ఒక పదివేలు బాంకులో వేసే శక్తి తనకెప్పుడొస్తుంది ? డబ్బు తుచ్ఛమయిందే అవుగాక : ఆమాట అనుకోనిటానికూడా తన కర్హత లేదే : వెధవ యాభై బాంకులో వెయ్యటానికి తనకు పెట పెట లవుతున్నది గదా !

ఇంక ఏమైనాసరే.కోటీశ్వర్రావు ప్రతి కానీకూడా ఆదా చెయ్యాలనుకున్నాడు. పిసినిగొట్టుతనం కాదుసుమా! లోభం అంతకంటె కాదు! కాని దీని అంతే మిటోచూడాలి : చాలా డబ్బుంటేతప్ప తనకు నిజమైన నిర్లిప్తత నిజంగా అలవడదు :...తన ఆఫీసులోనే అయిదువందలూ, నాలుగువందలూ సంపాదించేవాళ్ళని చూసి ఓర్చలేనితనం కలిగింది కోటీశ్వర్రావుకి. ఎందుకో? వాళ్లు డబ్బుకు గడ్డితినేవాళ్ళల్లే కనిపించారు.

అనుకున్నంతా అయింది. అతను డబ్బు కూడబెట్టటం ప్రారంభించిన రెండోనెల్లోనే చెల్లెలు పదిరూపాయలు పంపమని రాసింది. కోటీశ్వర్రావు మరో ఆలోచన లేకుండా పంపాడు. కాని తన చెల్లెలు డబ్బుకోసం తనకి రాయటం అన్యాయమనిపించింది. ఆ చెల్లెలుపెళ్ళికి బోలెడంత ఖర్చయింది. తన బావమరిదికి ఉద్యోగంలేదు. అల్లాడుతున్నారు అదీ నిజమే. కాని అతను తన దారిద్ర్యాన్ని దీక్షతో సహించక తన చెల్లెలిద్వారా ఇట్లా రాయించటం పిరికిపని! పంపించటానికి తన కభ్యంతరమనికాదు! అతనుకూడా తనలాగే ఏదో చూచుకోగూడదూ ? పెళ్ళాం పిల్లలుకూడా కలవాడుకదా ?

తను ఏమీ చూచుకోకుండా గడిపిన ఏళ్ళు కోటీశ్వర్రావు కాక్షణాన జ్ఞాపకం రాలేదు.

రాను రాను కోటీశ్వర్రావుకు పిరికితనం తగ్గిపోయింది. పాసుబుక్కులో

పెరిగేసంఖ్య అత న్నిప్పుడు గల్లంతు చెయ్యటంలేదు. కాని అతని కిప్పుడు డబ్బు మీద నిర్లక్ష్యమూ పోయింది మరి.

"తప్పేముందీ ? డబ్బుకన్న ప్రధానమయింది లేదు. డబ్బు వెధవదే కావచ్చు గాక ప్రపంచం మనని మనడబ్బునుబట్టే లక్ష్యపెడుతుంది" అను కున్నాడు కోటీశ్వరావు.

అతనిప్పుడు ధారాళంగా రచనలుకూడా చేస్తున్నాడు. తృణమో ఫణమో ఇచ్చేపత్రికలకే పంపుతున్నాడు. రానురాను అతని పైసంపాదన పెరుగుతున్నది. ఏదైనాతర్జుమాలు చేయించుకునీ, ప్రత్యేకవ్యాసాలు రాయించుకునీ అతనికిడబ్బి స్తున్నారు. డబ్బపుచ్చుకుని అతను ఒకనటుడిమీద ప్రశంసా వ్యాసంరాశాడు.

యుద్ధంవచ్చింది. ఎవరో స్నేహితుడు తనొక వ్యాపారంలో చేర మన్నాడు గత యుద్ధంలో లాగే వస్తువుల ధరలు పెరిగి బాగాలాభం వస్తుం దన్నాడు. కోటీశ్వరావు తాను పోగుచేసిన అయిదు వందలూ స్నేహితుడి కిచ్చేశాడు. ఏవో వస్తువులు కొన్నారు. అమ్మారు. చాలా డబ్బొచ్చింది. వ్యాపా రం సాగింది. కోటీశ్వరావుభాగం పెరిగింది. ఒక సంవత్సరం కాలంలో అతను రెండు వేలు లాభం తీశాడు. ముఖ్యంగా మందులమీద చాలా లాభం వచ్చింది.

గుడ్డలవ్యాపారం చేతామన్నాడు. స్నేహితుడు సరేనన్నాడు కోటీశ్వర రావు. స్నేహితుడు బొంబాయివెళ్ళి మల్లులూ, పాప్లినులూ, ట్విల్లూ పట్టుకొచ్చాడు. రహస్యంగా అమ్మారు. చాలా లాభంవచ్చింది.

మరో సంవత్సరం జరిగింది. కోటీశ్వరావు అయిదువేలు చేసుకు న్నాడు వ్యాపారం రక రకాలుగా సాగుతున్నది. ఇప్పుడంతా దొంగ వ్యాపారమే స్నేహితు డెక్కడెక్కణ్ణుంచో సరుకులు తెప్పించొచ్చి రెండిం తలకీ మూడింతలకీ అమ్మేస్తున్నాడు.

ఉన్నట్టుండి దొంగవ్యాపారం బయటపడింది. కోటీశ్వరావు ఏమా త్రమూ భయపడలేదు. తనకేమీ తెలియదనీ, వ్యాపారమంతా తనస్నేహితుడే చేస్తున్నాడని కోర్టులో చెప్పుకున్నాడు. కోటీశ్వరావుకి వ్యాపారంసంగతి పూర్తిగా తెలుసునని అతని స్నేహితుడు ఋజువుచేశాడు. స్నేహితుడికి ఎక్కు వగా శిక్షపడింది. కోటీశ్వరావు తేలికలో పోయినాడు. రెండువేలు జరి మానా ఆరునెల్లు శిక్షపడింది.

ధైర్యంగా కోటేశ్వరావు జరిమానా కట్టి జైలుకు వెళ్ళాడు. అతనిపేర బాంకులో ఇంకా మూడువేలుంది. ఆర్నెల్లలో యుద్ధం అయిపోదు. దొంగ మార్కెట్టు అంతకన్నా అయిపోదు. భయపడటాని కిందులో ఏముందీ ?